

SVG Rizikové situace v silniční dopravě

Vnímat - odhadnout - zvládnout

Novinka: Dokument je nyní k dispozici v šesti jazycích – viz druhá strana

Vydavatel

SVG Bundes-Zentralgenossenschaft
 Straßenverkehr eG
 Breitenbachstraße 1
 60487 Frankfurt am Main
 www.svg.de

Autoři

Michael Heß (koncept MH)
 Klaus Schuh (VKM)

Koncept a vzhled

VKM • Verkehrssicherheit Konzept & Media GmbH
 www.vkm-dvr.de

Odborné poradenství

Olaf Randzio, Kai Uwe Richter

Fotografie, ilustrace

Adobe Stock, DVR, Fotolia, VKM, Gerhard Zerbes

Frankfurt 2021
 Verze 01-2021

Obsah této brožury je chráněn autorským zákonem. Pro dotisky, kopírování, využití a šíření v elektronických systémech je zapotřebí výslovného, písemného souhlasu SVG.

Dílo bylo vypracováno s maximální péčí. Za správnost jednotlivých údajů však neručíme.

U zákonů, předpisů, norem a směrnic platí vždy aktuální znění.

Riziko - Co to je? 4

Rizika v silniční dopravě 6

Rizikový faktor - počasí 8

Rizikový faktor - rozptýlená pozornost 10

Správný odhad rizikové situace 12

Proč stres zvyšuje riziko 14

Správné zacházení s riziky 16

Bezpečnostní programy pro užitková vozidla 18

Riziko - Co to je?

V běžné řeči je pojem „riziko“ často používán ve významu „odvážného činu“ nebo „nebezpečí“. Není to však zcela správně.

U rizika se jedná spíše o událost nebo o **rozhodnutí s nejasným výsledkem**.

To platí pro všechny oblasti života: Ať už se rozhodnete pro určité pracovní místo, životního partnera, nákup auta nebo bytu: Vždy je úspěch konání nejistý. Vaše rozhodnutí může vést k požadovanému cíli, avšak může se také nezdařit. O riziku mluvíme vždy tehdy, pokud by mohla událost nebo jednání způsobit škodu nebo ztrátu.

Přesto dělají lidé věci, které lze všeobecně posoudit jako nebezpečné: Mnoho lidí dělá sporty, při kterých se mohou zranit a při kterých není dokonce vyloučeno riziko smrtelného úrazu. Například při jízdě na motorce je riziko zranění vztaženo k ujetým kilometrům devětkrát vyšší

než při jízdě v autě. Riziko smrtelného zranění je dokonce 25krát vyšší. Rozhodující je kouzlo těchto činností, které je větší než vnímané riziko.

Bez podstoupení rizika byste jako řidič z povolání nesplnili ani jednu zakázku. Jakmile nastartujete vozidlo, musíte podstupovat rizika (ve smyslu „nejistého výsledku“). V opačném případě byste nemohli opustit areál závodu. Každý den vzniká možnost, že budete při nehodě zraněni nebo usmrceni nebo že způsobíte škodu. Znamená to tedy, že je jedno, jak budeme s riziky zacházet? Zcela určitě ne. Jak může řidič nákladního vozidla během své profese rizika identifikovat, správně odhadnout a udržovat na minimu - to je téma této brožurky.

Rizika v silniční dopravě

Z objektivního hlediska je účast v silniční dopravě nebezpečná: Dokládá to více než 300 000 nehod se škodami na zdraví v Německu a 380 000 zraněných osob (2019). Přitom bylo 3 046 osob usmrceno a 65 244 těžce zraněno. K tomu patří také více než 2 miliony nehod s vysokými věcnými škodami.

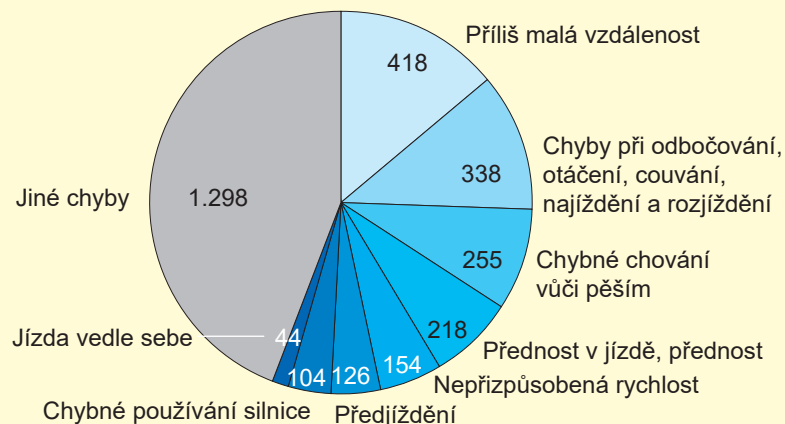

Co to má společného s našim tématem, se zacházením s rizikovými situacemi? Odpověď je nasnadě: Pokud je opakovaně příčinou zčásti závažných nebo dokonce smrtelných nehod nepřizpůsobená rychlost, příliš malá vzdálenost od vozidla jedoucího před námi a nedodržení přednosti v jízdě nebo neposkytnutí přednosti, musíme si položit otázku, zda řidiči účastníci se příslušných situací nakládali s riziky správně. Pravděpodobně rizika nerozpoznali. Nebo je správně neodhadli a podle toho učinili chybná rozhodnutí. A tyto chyby mohou mít hrozivé následky pro samotného řidiče i pro ostatní.

Riskovali jste příliš?

Selhání řidičů omnibusů při nehodách se škodami na zdraví

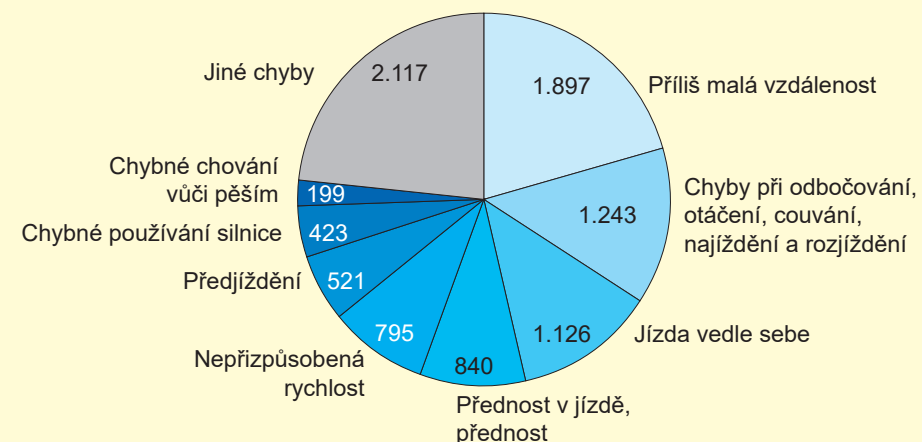

Zdroj: Německý statistický úřad, referenční rok 2019

Riskovali jste příliš?

Selhání řidičů nákladních vozidel při nehodách se škodami na zdraví

Zdroj: Německý statistický úřad, referenční rok 2019

Rizikový faktor - počasí

Kvůli zvláštním povětrnostním podmínkám se stane každý rok mnoho nehod. Omezení viditelnosti kvůli silnému dešti nebo mlze, kluzké silnice kvůli dešti, sněhu nebo ledu - kdo to nezná? Uvedené povětrnostní podmínky však nemusí nutně vést k nehodě. I když to zní banálně: Přizpůsobením rychlosti, větší vzdálenosti od vozidla jedoucího před námi a zvýšenou pozorností lze zvládnout také nepříznivé povětrnostní podmínky.

Kdo zná rizika zvláštních povětrnostních situací a kdo je bere vážně, může se na ně připravit: správným vybavením vozidla, dispozicí přizpůsobenou počasí a přiměřeným způsobem jízdy. Zákonně předpisy obsahují celou řadu pravidel pro vybavení a chování, které musíme znát a dodržovat.

V dešti nebo v případě mokré vozovky je důležité:

- Dostatečný profil pneumatik
- Neporušený stěrač s dobrými lamelami
- Funkční klimatizace, aby se nemlžila okna

Takto připravíte své vozidlo správně na zimu:

- Nasadíte zimní pneumatiky s dostatečným profilem
- Vozte s sebou zimní vybavení (lopatka, startovací kabely, písek atd.). Přesné informace pro řidiče autobusů obsahuje BOKraft.
- Postarejte se o to, aby na střeše nebyl sníh ani led
- Při kontrole před odjezdem dávejte pozor zejména na funkční osvětlení s čistými světlomety

Kromě toho doporučujeme, abyste měli ve vozidle pro případ dopravní zácpy nebo neplánovaného zastavení termokonvice, něco k snědku a teplou deku.

Správný styl jízdy

V silničním řádu je celá řada pravidel, která se zaobírají chováním během určitých povětrnostních situací. Tyto předpisy lze nalézt na různých místech:

— Rychlost

Obecně platí, že můžeme jet jen tak rychle, abychom své vozidlo vždy ovládali. Rychlost musí být přizpůsobena stavu vozovky, provozu, viditelnosti a povětrnostním podmínkám. To obvykle znamená: Musíme jet pomaleji. Pokud je viditelnost kvůli mlze, sněžení nebo dešti menší než 50 m, nesmíme jet rychleji než 50 km/h, pokud není příkázána nižší rychlost. Jsme schopni zastavit na přehledném úseku, i když je vozovka kluzká. Při viditelnosti méně než 50 m smíme jet maximální rychlostí 50 km/h.

— Vzdálenost

Vzdálenost od vozidla jedoucího před námi musí být zpravidla tak vysoká, že za ním dokážeme zastavit, i když náhle zabrzdí. To platí také při špatné viditelnosti a kluzké vozovce. Na dálnici musí vozidla od 7,5 t při rychlosti nad 50 km/h dodržovat minimální vzdálenost 50 m. Pokud řídíte vozidlo, pro které platí zvláštní omezení rychlosti, nebo tahač, který je delší než 7 m, je nutno mimo zastavěné oblasti dodržovat vzdálenost pro zařazení.

— Předjíždění

Pokud řídíme nákladní vozidlo s celkovou povolenou hmotností nad 7,5 t, nesmíme předjíždět, pokud je viditelnost kvůli mlze, sněžení nebo dešti kratší než 50 m.

— Zákaz používání levých jízdních pruhů

Nákladní vozidla s celkovou povolenou hmotností nad 7,5 t včetně návěsu a také tahače nesmí na dálnicích a vysokorychlostních silnicích používat pruh nejvíce vlevo, pokud je viditelnost omezena hustým sněžením nebo deštěm na 50 m nebo méně. To platí také pro kluzký sníh nebo ledovku.

— Osvětlení

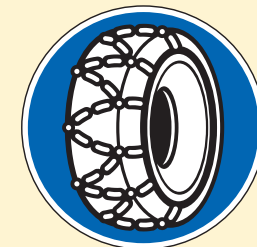
Mlhovky se smí zapínat pouze při viditelnosti méně než 50 metrů.

— **Jízda** s nebezpečným nákladem se musí při špatném počasí přerušit.

Jízda se sněhovými řetězy:

- Od zobrazené cedule můžete pokračovat v jízdě pouze s nasazenými sněhovými řetězy.
- To platí také tehdy, pokud na vozovce nevidíme sníh ani led.
- Sněhové řetězy musejí být nasazeny alespoň na kolech s pohonem.
- Se sněhovými řetězy nemůžeme jet rychleji než 50 km/h.

Při nasazování sněhových řetězů nesmíme zapomenout na vlastní bezpečnost.

Rizikový faktor - rozptýlení pozornosti

Odborníci vycházejí z toho, že minimálně každou desátou nehodu se škodou na zdraví způsobilo rozptýlení. To znamená, že ročně přijde o život při dopravní nehodě přibližně 300 osob, protože někdo nedával pozor.

Co přesně rozptýlení pozornosti znamená? O rozptýlení pozornosti se mluví tehdy, pokud je pozornost odvedena od vlastního řízení (sledování dopravní oblasti, řízení, brzdění atd.) a věnována jiným činnostem. Na jízdu pak zbývá málo pozornosti - nebo dokonce žádná.

Mnoho lidí věří, že mohou dělat více věcí najednou - např. řídit a zároveň jíst nebo se dívat do přepravních dokumentů - a přesto dělat obojí s potřebnou péčí. Je to však matoucí, neboť často se to daří pouze tehdy, pokud se pozornost pro jednu nebo

dokonce pro obě činnosti snižá. Pokud si během jízdy přečteme textovou zprávu na chytrém telefonu, přehlédneme delší trasu, i když se přítom tu a tam opakovaně krátce díváme na silnici.

Rozptýlením pozornosti stoupá riziko nehody, to je jasné. Jak moc stoupá riziko nehody u určitých činnostech, lze odhadnout pouze těžko. Výzkumy však ukázaly opěrné body, které jsou uvedeny v tabulce na protilehlé straně.

V každém případě platí: Obzvláště nebezpečné jsou činnosti, při kterých se pohled odvrátí z vozovky na delší dobu. Rovněž jsou obzvláště nebezpečné takové činnosti, které nás emočně hodně zaměstnávají: například poslech důležité sportovní události v rádiu nebo telefonický rozhovor na důležité téma.

Co tedy dělat, aby nedošlo k rozptýlení pozornosti? U každé činnosti, která nepatří přímo k řízení, byste se měli sami sebe zeptat: Je to teď nutné nebo to mohu posunout na později, třeba na příští přestávku? Můžu si to při současně jízdě dovolit, nebo to hodně odvede mou pozornost? Zabraňte během řízení zejména takovým činnostem, během kterých musíte delší dobu odvrátit pohled z vozovky nebo které jsou emočně náročné.

Riziko nehody způsobené rozptýlením pozornosti se zvyšuje o tento faktor:

Vytáčení čísla (telefon držený v ruce)	12.2
Čtení/psaní (vč. tabletu)	9.9
Sahání na jiné věci	9.1
Dlouhé odvrácení pohledu na vnější objekt	7.1
Psaní zpráv (mobil / chytrý telefon)	6.1
Sahání na mobilní telefon	4.8
Surfování na internetu (chytrý telefon)	2.7
Ovládání klimatizace	2.3
Telefonování (telefon držený v ruce)	2.2
Ovládání rádia	1.9
Jezení	1.8
Pití (nealkoholické nápoje)	1.8
Mluvení se spolujezdcem	1.4

Zdroj: Driver crash risk factors and prevalence evaluation using naturalistic driving data (Virginia-Studie)

Správný odhad rizikové situace

Pokud jedete po silnici, vnímejte vždy různé věci: Vozidla, osoby a předměty v okolí silnice, které společně vytvářejí příslušnou dopravní situaci. Musíte oddělit důležité od nedůležitého, rozpoznat záměry ostatních, abyste věděli, co bude následovat. Jak dobře se Vám to povede, závisí na Vašich zkušenostech, ale také na Vaší pozornosti. Někdy to jsou pouze maličkosti, které odliší nebezpečnou situaci od té bezpečné.

Zvláštní pozornost je třeba věnovat takzvaným nechráněným účastníkům silničního provozu. To jsou osoby, které nemají žádnou ochrannou karoserii s deformačními zónami, pásy ani airbagy, a které jsou v případě nehody obzvláště ohroženy vysokým rizikem zranění. K tomu patří zejména chodci, děti, cyklisté a řidiči motorek. Na ty se musí dávat obzvláštní pozor a brát ohled.

Nebezpečné je to vždy tehdy, pokud se kříží linie pohybu. Například když chodci přecházejí silnici, cyklisté a řidiči motorek zatáčejí do silnice nebo pokud protijedoucí odbočují doleva. V takových situacích se musíte sami sebe vždy ptát:

— **Co chce ten druhý udělat?**

— **Vidí mě ten druhý?**

Abyste si mohli odpovědět na druhou otázku, musíte dávat pozor na to, kam se ten druhý dívá. Dívá se směrem k Vám, na blížící nákladní vozidlo, nebo se dívá na druhou stranu? Je pozorný nebo je jeho pozornost třeba odvedena jinam? Jaká je viditelnost?

Důležitý je ale také odhad rychlosti. Často je podceňováno tempo motorek. Ale také cyklisté jsou někdy rychlejší, než si myslíme: Sportovci na závodních nebo horských kolech jsou při jízdě často velmi rychlí. Ale také stále častěji se vyskytující elektrokola dokážou jet velmi rychle.

U starších lidí je nevýhodou špatný zrak nebo nedoslýchavost a mnohdy je také omezena pohyblivost. Děti jsou naproti tomu často velmi pohyblivé a impulzivní. Kvůli své výšce mnohdy nevidí přes osobní vozidlo a neodhadnou správnou vzdálenost a rychlost.

Proto požaduje § 3 (2a) silničního řádu, aby se řidič vozidla choval vůči dětem, osobám vyžadujícím pomoc a starším osobám tak, aby bylo vyloučeno ohrožení těchto účastníků silničního provozu, a to zejména snížením rychlosti a připraveností k zabrzdění.

Proč stres zvyšuje riziko

„Dneska jsem se zase stresoval“ - Hovorově se slovo stres používá velmi často pro označení událostí, situací a okolností, které jsme vnímali jako zatěžující nebo všeobecně jako nepříjemné. Není to však zcela správně, jelikož přesně znamená stres souhru člověka a životního prostředí.

Stresorů - tedy okolností vyvolávajících stres - je hodně. U řidičů z povolání jsou to každý den například komplikované dopravní situace, časová tíseň, zima nebo horko, nepříznivá viditelnost, starost o náklad nebo problémy se zákazníky. Pokud se takové okolnosti objeví, reaguje tělo

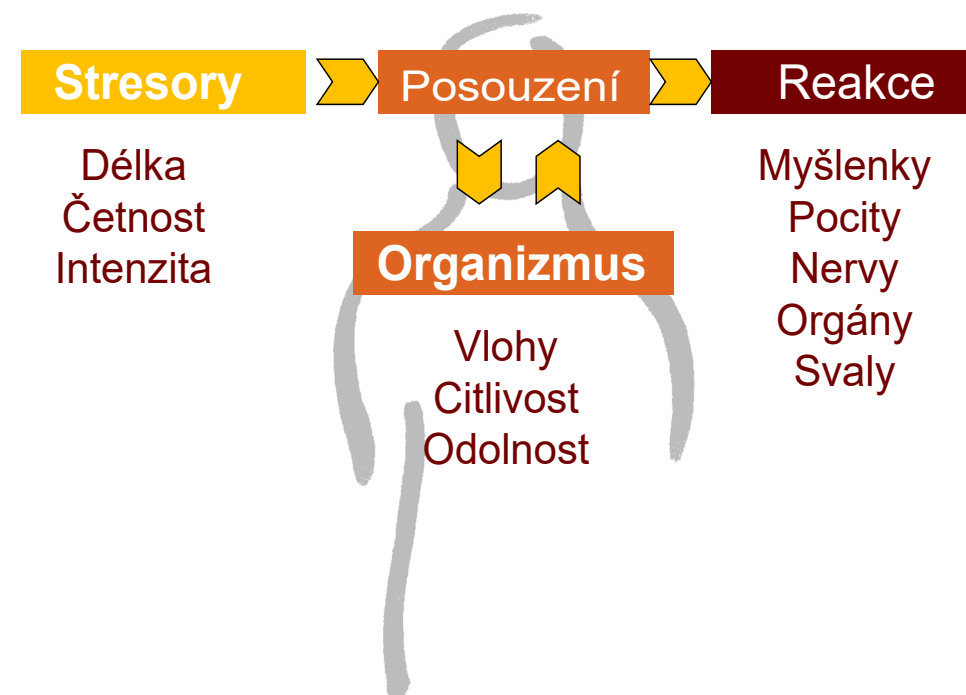
zvýšeným napětím, přičemž to vypadá u každé osoby jinak. Pokud se současně vyskytnou několik stresorů nebo těsně po sobě a chybí fáze uvolnění, nemůže se už organizmus zregenerovat. Pak může trvalý stres ohrozit zdraví.

Stres však ovlivňuje také naše zacházení s rizikovými situacemi: Puls se zvyšuje a úhel pohledu se zúží až na tunelové vidění. Mnoho lidí se chová pod vlivem stresu podrážděně a agresivně. Také naše hodnocení situací se ve stresu mění: Pokud běžně dodržujete přesně všechny dopravní předpisy, můžete jet pod vlivem

stresu příliš rychle, najíždět příliš blízko nebo také více či méně záměrně jet přes křižovatku také na červenou. Závěrem lze tedy také říci: Kdo je pod vlivem stresu, chová se rizikově. V semináři jste k tomu hovořili o příkladových situacích. Viděli jste, jak rychle se „stresový trychtýř“ plní.

Co proti tomu můžeme dělat? Také ve stresových situacích si podle možností zajistěte fáze uvolnění. Zabraňte zbytečnému rozptýlení pozornosti. Sledujte sami sebe: Chovám se tak jako vždy, nebo už mě ovládá stres? A posuďte správně možné následky: Nehoda - možná s vážným zraněním osob - je horší než přijít pozdě nebo nedodržet slib.

Správné zacházení s riziky

Shrňte si tedy: Zcela bez rizika byste nemohli svou práci vykonávat. Můžete se ale postarat o to, aby zůstala rizika minimální. Co pro to musíte udělat?

Můžete se postarat o to, abyste byli Vy a Vaše vozidlo fit. Především v zimě potřebuje vozidlo dobrou přípravu a obzvláště intenzivní kontrolu před odjezdem. Způsob jízdy se musí přizpůsobit povětrnostním podmínkám.

Riziko nehody stoupá, pokud máte rozptýlenou pozornost. Proto musíte správně zacházet se zdroji, které způsobují rozptýlení pozornosti. Zabraňte zbytečnému rozptýlení pozornosti a přesuňte odpovídající činnosti na další přestávku.

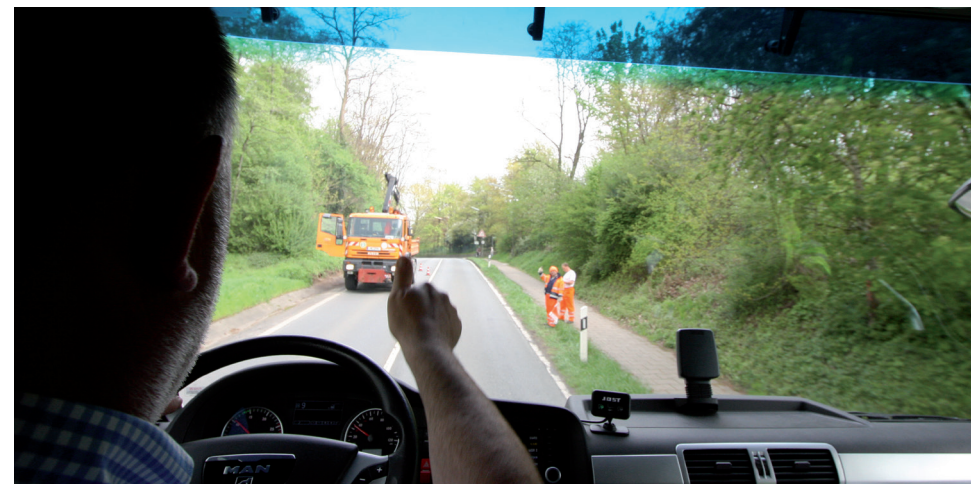
Kromě toho musíte vnímat rizika správně a rozlišovat bezpečné situace od těch nebezpečných. Přitom Vám pomáhají Vaše znalosti a zkušenosti. Vjede cyklista do zúžení, nebo počká? Vstoupí postarší paní do vozovky, nebo mě viděla? Zůstane dítě na okraji vozovky stát, nebo se náhle rozběhne?

Musíte umět odhadnout, jaké důsledky bude mít Vaše rozhodnutí: Máte za současné viditelnosti a stavu vozovky dostatečnou vzdálenost od vozidla jedoucího před Vámi, nebo ji musíte zvětšit? Stačí vzdálenost k odbočujícímu řidiči motoroky na zabrzdění, nebo musíte ještě více snížit rychlost?

Ke správnému zacházení s riziky patří také kritické pozorování sebe sama: Zvládáte opravdu všechno, nebo se spoléháte pouze na své štěstí? Rozhodujete ještě sami po zvážení situace nebo Vás vede stres k ukvapenému jednání?

Pokud dodržíte tyto rady, zvládnete rizika svého povolání lépe. Přejeme vám šťastnou cestu!

Programy o bezpečnosti pro užitková vozidla

O cvičení řidičů a o školení v oblasti bezpečnosti slycháváme mnoho názorů: Někteří řidiči si myslí, že „zkušební matadoři“ něco takového nepotřebují. Někteří si dokonce myslí, že se jedná o výcvikové kurzy, které Vás naučí zvládnout každou komplikovanou situaci odvážnými jízdními manévry. Lépe to však ví ten, kdo se sám takové akce účastnil. Heslo programů o bezpečnosti zní: Dobře a bezpečně řídí ten, kdo se nedostane do nebezpečných situací. Proto se účastníci během programů o bezpečnosti učí vnímat rizika a správně je odhadnout, aby lépe zabránili nebezpečí.

To všechno se neprovádí teoreticky, ale zcela prakticky ve vozidle na cvičišti. V programu o bezpečnosti jsou mimo jiné na programu brzdné a řídicí manévry na různých druzích vozovek. K tomu rady ke správnému nastavení sedadla, viditelnosti z kabiny řidiče a k používání asistenčních systémů řidiče. Cvičení se provádí ve vlastních vozidlech.

Po dohodě lze probrat také témata specifická pro Vaši firmu. Proto jsou tato školení ideálním doplněním k seminářům, které jste právě absolvovali.

Celostátní síť s regionálním ukotvením

- Rumunština
- Polština
- Turečtina
- Bulharština
- Ruština
- Čeština